

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень.....	4
Вступ	5
Розділ 1. Характеристика загальнотеоретичних, правових та організаційних основ судових експертиз.....	7
1.1. Загальнотеоретичні положення судової експертизи.....	7
1.2. Правові основи діяльності експерта і спеціаліста.....	35
1.3. Організаційні основи діяльності експерта та спеціаліста	45
1.4. Висновок експерта як доказ у кримінальному провадженні.....	63
1.5. Перелік контрольних питань	83
1.6. Перелік нормативно-правових актів та рекомендованої літератури.....	84
Розділ 2. Будівельно-технічна експертиза.....	87
2.1. Будівельні споруди як об'єкти дослідження будівельно-технічної експертизи	87
2.2. Будівельно-ремонтні роботи як об'єкти дослідження будівельно-технічної експертизи	93
2.3. Особливості будівництва із залученням коштів державного бюджету	106
2.4. Характеристика судової будівельно-технічної експертизи та організація її проведення.....	121
2.5. Проектно-кошторисна документація на будівництво та здійснення експертизи.....	140
2.5.1. <i>Характеристика проектно-кошторисної документації на будівництво</i>	140
2.5.2. <i>Судова експертизи проектно-кошторисної документації на будівництво</i>	153
2.6. Будівельно-технічна експертиза виконаних будівельних або ремонтно-будівельних робіт, які не відповідають проектно-кошторисній документації	176
2.7. Перелік контрольних питань	191
2.8. Перелік нормативно-правових актів та рекомендованої літератури.....	192
Розділ 3. Експертиза у сфері інтелектуальної власності	195
3.1. Характеристика інтелектуальної власності як об'єктів дослідження судової експертизи.....	195
3.2. Характеристика судової експертизи інтелектуальної власності.....	230
3.3. Судова експертиза з порушенням авторського або суміжного права	237
3.4. Судова експертиза порушення прав на винаходи, корисну модель, промисловий зразок	245
3.5. Судова експертиза з порушеннями, пов'язаними з комерційними (фірмовими) найменуваннями, торговельними марками (знаками для товарів і послуг), географічними зазначеннями	251
3.6. Перелік контрольних питань	257
3.7. Перелік нормативно-правових актів, використаної та рекомендованої літератури	258
Розділ 4. Автотехнічна експертиза стану транспортних засобів після дорожньо-транспортної пригоди	261
4.1. Автотехнічні дослідження як вид інженерно-транспортної експертизи	261
4.2. Характеристика дорожньо-транспортних пригод.....	268

4.3. Характеристика типових слідів на місці дорожньо-транспортної пригоди	284
4.4. Організація огляду місця дорожньо-транспортної пригоди із залученням експерта з метою фіксації та вилучення слідів аварії	294
4.5. Автотехнічна експерта з встановлення механізму пошкоджень транспортних засобів після ДТП	309
4.6. Методика експертного дослідження слідів зруйнованих деталей автомобіля після ДТП	313
4.7. Перелік контрольних питань	322
4.8. Перелік нормативно-правових актів, використаної та рекомендованої літератури	323
Розділ 5. Судова експертиза наркотичних засобів	326
5.1. Характеристика наркотичних засобів, як об'єктів судової експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів	326
5.2. Нормативно-правові акти щодо контролю обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів	333
5.3. Характеристика судової експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин, їхніх аналогів та прекурсорів	342
5.4. Методика судових експертиз наркотичних засобів, психотропних речовин, їхніх аналогів та прекурсорів	354
5.5. Перелік контрольних питань	366
5.6. Перелік нормативно-правових актів, використаної та рекомендованої літератури	367
Додатки	369

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

БТЕ	– Будівельно-технічна експертиза
ГПКУ	– Господарський процесуальний кодекс України
ДНДЕКЦ	– Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
ЕКК	– Експертно-кваліфікаційна комісія
КАСУ	– Кодекс адміністративного судочинства України
КПКУ	– Кримінальний процесуальний кодекс України
КУпАП	– Кодекс України про адміністративні правопорушення
МВС	– Міністерство внутрішніх справ
МОУ	– Міністерство оборони України
МОЗ	– Міністерство охорони здоров'я
МЮУ	– Міністерство юстиції України
НДІСЕ	– Науково-дослідний інститут судових експертиз
НІСЕ	– Науковий інститут судових експертиз
СБУ	– Служба безпеки України
ЦПКУ	– Цивільний процесуальний кодекс України

ВСТУП

Актуальність використання судових експертиз при досудовому розслідуванні та судовому розгляді (адміністративних, господарських, цивільних справ і кримінальних проваджень) полягає у виявленні та дослідженні слідів, предметів, документів, знарядь учинення правопорушень та інших матеріальних об'єктів, а також живих осіб, трупів та слідів біологічного походження, які виступають у кримінальному судочинстві як докази, зважаючи на те, що судова експертиза є одним із видів доказів, а висновки експерта сприяють не тільки встановленню конкретних фактів і обставин у справі, але і забезпечують захист прав та інтересів громадян.

Можливості використання спеціальних знань у судочинстві далеко не вичерпані. Це зумовлено не лише розвитком методів дослідження різноманітних об'єктів, а й недостатнім використанням слідчими, суддями всіх можливостей, які надаються їм законодавством. Разом з тим, правильне розуміння особливостей використання спеціальних знань може відігравати вирішальну роль у вітчизняному судочинстві.

За цих умов значно зростає роль судових експертиз у судочинстві, яка потребує постійного удосконалення, зокрема низки експертиз із питань, що потребують спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва тощо.

Розроблення загальної теорії судової експертизи та формування її поняття здійснювали вітчизняні й зарубіжні вчені в галузі загальної теорії держави і права, кримінального, кримінально-процесуального і цивільного процесуального права, криміналістики, судової медицини і судової психіатрії, зокрема: Т. В. Авер'янова, І. А. Алієв, В. Д. Арсеньєв, Р. С. Белкін, С. Ф. Бичкова, А. І. Вінберг, Л. М. Головченко, В. Г. Гончаренко, Г. І. Грамович, Г. Л. Грановський, А. В. Дулов, В. Я. Дорохов, О. О. Ейсман, О. О. Закатов, А. М. Зінін, Н. І. Клименко, В. Я. Колдін, Ю. Г. Корухов, І. Ф. Крилов, В. К. Лисиченко, А. І. Лозовий, П. А. Лупінська, П. І. Люблінський, І. П. Майліс, І. Т. Малаховська, В. М. Махов, М. М. Міхеєнко, В. С. Митричев, Д. Я. Мирський, В. Ф. Орлова, Ю. Д. Орлов, А. Я. Паліашвілі, О. Р. Росинська, Е. Б. Сімакова-Єфремян, М. Я. Сегай, М. С. Спасович, В. Ф. Статкус, М. С. Строгович, В. А. Снетков, С. А. Шейфер, В. І. Шиканов, А. Р. Шляхов, І. Я. Фойницький та інші.

Сьогодні судова експертиза переживає бурхливий розвиток, зумовлений процесами інтеграції і диференціації розвитку наукових знань. Інтеграція створює передумови для комплексного підходу до об'єктів, заснованого на загальних проблемах та цілях дослідження. Завдяки застосуванню сучасних наукових прийомів спеціальних знань, які використовуються у досудовому розслідуванні та судовому розгляді, можливість безпомилкового вирішення завдань судочинства.

Визначаючи окремі види експертиз, ознайомлення з якими входить до посібника, автори виходили з того, що багато проблем, які розглядалися в таких

випадках, пов'язані з прийнятим КПК України 2012 р. та внесенням постійних змін до інших нормативно-правових актів. Окрім того, виникло багато нових науково-практичних напрямів, упровадження яких, перш за все у формі судової експертизи, постійно потребує судочинства.

Пропонований навчальний посібник охоплює питання, які визначають загальнотеоретичні, організаційні та правові основи проведення судових експертиз та частково розглядає проведення окремих її видів.

Викладені в посібнику теоретичні та практичні положення судової експертизи будуть корисними науковцям і практикам у галузі судової експертизи, викладачам вищих навчальних закладів, аспірантам, докторантам, студентам юридичних факультетів, діяльність яких пов'язана з призначенням чи проведенням судових експертиз, використанням їх результатів у судочинстві.